

Sp. zn. 5630/2018/VOP/JM
Č. j. KVOP-50201/2018
Datum 4. prosince 2018

Vážený pan
genmjr. PhDr. Petr Dohnal
generální ředitel
Vězeňská služba České republiky, GŘ
PO BOX 3
140 67 Praha 4

Vážený pane generální řediteli,

obracím se na Vás v rámci šetření podnětu pana A., nar. xxx, t. č. ve výkonu vazby ve Vazební věznici Olomouc (dále také „stěžovatel“), a to na základě oprávnění dané mi ustanovením § 20 odst. 1 písm. a) zákona o veřejném ochránci práv,¹ dle kterého mohu vyrozumět nadřízený úřad v případě, kdy úřad (v tomto případě Vazební věznice Olomouc) nesplní mnou navrhovaná opatření k nápravě.

Poutání

V šetření, které jsem provedla, jsem zjistila, že jmenovaný byl v rámci zdravotnické eskorty dne 9. 7. 2018 spoután klasickými pouty s poutacím opaskem a nožními pouty, a to zejména v průběhu dosti náročného zdravotnického vyšetření (gastroskopie). Uvedený postup jsem kritizovala ve zprávě o šetření ze dne 26. 9. 2018.

Pokud je to nezbytné k zajištění pořádku a bezpečnosti, je příslušník při plnění svých úkolů oprávněn použít donucovací prostředky proti osobám, které ohrožují život nebo zdraví, úmyslně poškozují majetek nebo násilím se snaží mařit účel výkonu trestu odnětí svobody, anebo narušují pořádek nebo bezpečnost v prostorách vězeňské služby, v zařízeních mimovězeňských poskytovatelů zdravotních služeb a v blízkosti střežených objektů. Bez splnění těchto podmínek lze donucovací prostředky (předváděcí řetízky, pouta či pouta s poutacím opaskem) použít při předvádění osoby ve výkonu trestu odnětí svobody mimo objekt ústavu, pokud je to ke splnění účelu úkonu nezbytné.²

Při eskortě do mimovězeňského zdravotnického zařízení se eskortovanému přikládají minimálně pouta s poutacím opaskem, pokud vedoucí oddělení vězeňské stráže v odůvodněných případech nerozhodne jinak.³

Uvedené poutání stěžovatele bylo nad rámec daný zákonem a nařízením generálního ředitele Vězeňské služby České republiky. V daném případě, kdy stěžovatel byl spoután v průběhu uvedeného vyšetření v ordinaci lékaře, považuji takové opatření za nepřiměřené, respektive

---

1 Zákon č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů.

2 Ustanovení § 17 odst. 1, 2 písm. b), c), e) a odst. 4 zákona č. 555/1992 Sb., o Vězeňské službě a justiční strážní České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

3 Ustanovení § 43 odst. 2 nařízení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky č. 23/2014, o vězeňské a justiční strážní.

dle dikce zákona nepovažují takto restriktivní opatření za nezbytná. Domnívám se, že dva přítomní dozorcí by měli být schopni i bez poutání stěžovatele zabránit jeho případnému útěku či ohrožení jiných osob. Věznice by v daných věcech měla přistupovat k poutání obviněných či odsouzených individuálně, dle charakteru osobnosti eskortovaného, dle trestné činnosti, ze které je obviněn či za kterou je odsouzen, dle tělesné konstituce a zdravotního stavu vězněné osoby, dle poznatků z průběhu výkonu vazby či trestu odnětí svobody či dle požadavku ošetřujícího lékaře, a nezjednodušovat si provádění eskorty nedůstojným poutáním, a to i v průběhu vyšetření lékařem. Už skutečnost, že v průběhu vyšetření lékařem jsou tomuto vyšetření přítomni dva dozorcí, je citelným zásahem do důstojnosti vězněné osoby. Zákon i vnitřní předpis vězeňské služby umožňuje nepoužívat stanovené donucovací prostředky bezvýhradně a vždy.

Ředitel Vazební věznice Olomouc plk. Mgr. Jiří Ruprecht mně dne 9. 10. 2018 sdělil, že v uvedeném případě bylo přihlédnuto k bezpečnostním rizikům, přičemž byly vzaty v úvahu osobnostní charakteristiky stěžovatele, jeho trestná činnost a chování v průběhu jeho umístění ve výkonu vazby. Ředitel věznice však vůbec nezmínil, jaké jsou osobnostní charakteristiky stěžovatele, jaká je jeho trestná činnost, jaké bylo dosavadní chování stěžovatele v průběhu výkonu vazby. Vyjádření ředitele věznice dále pouze citovalo převážně vnitřní předpisy vězeňské služby, jejichž obsah lze shrnout do tvrzení, že vězeňská služba má právo používat donucovací prostředky, přičemž stále zde absentovala odpověď na jedinou podstatnou otázku: Bylo v tomto daném konkrétním případě použití donucovacích prostředků vzhledem k charakteru vyšetření odůvodněné?

Dle dokumentace, kterou mám k dispozici, je stěžovatel obviněn z nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy,⁴ tedy ze žádné násilné trestné činnosti, ze které by bylo možné usuzovat na agresivní chování či na napadení eskorty a následný útěk. Neporozuměla jsem tomu, proč mi ředitel věznice sdělil, že byla vzata v potaz i (tvrzená) trestná činnost stěžovatele. Ředitel Vazební věznice Olomouc se domnívá, že za situace, kdy je pacientovi zaváděna sonda přes ústní otvor do žaludku, je schopen útěku, napadení zdravotnického personálu či krádeže léků. Navíc za situace, kdy nad ním stojí dva dozorcí, a za dveřmi čeká třetí. Takovou úvahu považuji za zcela absurdní a proti vší logice.

Ředitel věznice argumentoval taktéž bodem 4 přílohy č. 1 Pravidel pro výkon eskortní služby Vazební věznice Olomouc: *„Pokud je to nezbytné k provedení lékařského vyšetření nebo zákroku a toto nelze zajistit jiným způsobem, velitel eskorty rozhodne vždy o účelném použití přiložených a stanovených donucovacích prostředků s tím, že vězněná osoba bude po celou dobu bezprostředně střežena příslušníky a zajištěna způsobem, aby nedošlo k útěku eskortované osoby nebo ke vzniku jiné mimořádné události, a to zaujetím vhodného rozestavení eskorty. Eskortované osobě však budou vždy přiloženy jiné a vhodné donucovací prostředky jako např. předváděcí řetízky, ponechána nožní pouta, přiložena pouta jedné ruky k poutacímu opasku nebo kombinace několika donucovacích prostředků apod.“*

---

4 Konkrétně ustanovení § 283 odst. 2 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku, ve znění pozdějších předpisů.

Uvedené ustanovení vnitřního předpisu je zcela nesmyslné, když použití donucovacích prostředků vztahuje k úspěšné realizaci konkrétního vyšetření či zákroku, k němuž je nezbytné použití donucovacích prostředků, bez nichž by toto vyšetření nešlo zajistit. Druhá část ustanovení jde navíc nad rámec citovaného ustanovení zákona i nařízení generálního ředitele vězeňské služby. Eskortované osobě nemusejí být vždy přiloženy jiné a vhodné donucovací prostředky, naopak nemusejí být použity žádné donucovací prostředky.

Řediteli Vazební věznice Olomouc jsem v závěrečném stanovisku ze dne 16. 10. 2018 navrhla, aby v průběhu zdravotnických eskort bylo individuálně posuzováno použití donucovacích prostředků, a rovněž, aby byla zrušena část výše citovaného vnitřního předpisu. Ředitel Vazební věznice Olomouc ve svém vyjádření ze dne 7. 11. 2018 sice uvedl, že vězněné osoby jsou posuzovány individuálně z hlediska míry rizikovosti, znovu však neuvedl, z jakého důvodu byly donucovací prostředky použity u stěžovatele, a rovněž odmítl zrušení uvedené části vnitřního předpisu.

Nemožnost osprchovat se před eskortou

Stěžovatel si stěžoval, že poslední osprchování absolvoval pět dnů před provedením eskorty.

Správa věznice zajistí, aby obvinění měli možnost se koupat v teplé vodě nejméně dvakrát týdně.⁵ Na základě doporučení lékaře nebo vyžadují-li to hygienické důvody, zajistí správa věznice koupání obviněných častěji než dvakrát týdně.⁶

Ve zprávě o šetření jsem uvedla, že hygienické důvody k zajištění koupání stěžovatele byly v daném případě zcela nepochybné. I v normálním životě je běžné, že se pacient před návštěvou lékaře osprchuje či vykoupe. Dle ředitele věznice lze v odůvodněných případech, mezi které lze počítat i eskortu stěžovatele, realizovat koupání nad uvedený rámec, pokud by o to vězněné osoby požádaly; stěžovatel tak však neučinil. Předpokládám, že pokud věznice ví a má záznamy o tom, že stěžovatel se nemůže celých 5 dnů před plánovanou zdravotnickou eskortou osprchovat, toto osprchování zajistí bez toho, aby o ně stěžovatel musel žádat. Uvedená povinnost vyplývá i z citovaného ustanovení řádu výkonu vazby, kde není v žádném případě stanoveno, že by obviněný měl o osprchování požádat, věznice má povinnost uvedené jednoduše sama zajistit.

V závěrečném stanovisku jsem řediteli Vazební věznice Olomouc navrhla, aby zajistil takový postup, kdy se vězněné osoby mohou den před provedením zdravotnické eskorty osprchovat bez požádání. Ředitel věznice uvedl ve svém vyjádření ze dne 7. 11. 2018, že s uvedeným opatřením zásadně nesouhlasí. Vězněné osoby mají dle ředitele věznice dostatečně zabezpečenou hygienu při eskortách do zdravotnických zařízení, a to jak prostřednictvím teplé vody na cele, tak možností podat žádost na oddělení výkonu vazby a trestu o mimořádné provedení koupele nad stanovený rámec. Dle ředitele věznice automatická a nucená realizace očisty před návštěvou lékaře u všech vězněných osob

---

5 Ustanovení § 36 odst. 1 vyhlášky č. 109/1994 Sb., kterou se vydává řád výkonu vazby, ve znění pozdějších předpisů.

6 Ustanovení § 36 odst. 2 řádu výkonu vazby.

je zcela nedůvodná také z toho důvodu, že některé vězněné osoby o tuto očistu nemají zájem, a není důvodné je do této očisty nutit na základě vnitřního režimu.

Vzhledem ke zjištěným skutečnostem je zcela jasné, že vězněné osoby nemají dostatečně zabezpečenu hygienu při eskortách do zdravotnických zařízení, když vyvstal případ, kdy se stěžovatel nemohl osprchovat celých pět dnů před provedením eskorty. Taktéž se domnívám, že ředitel věznice nepochopil předložený návrh opatření k nápravě, dle kterého by mělo být zajištěno, aby se vězněné osoby **mohly** před eskortou osprchovat (i bez toho, že by o uvedené musely žádat), nikoli aby k tomu byly donuceny. V dané věci došlo zcela bezpochyby k porušení uvedeného ustanovení řádu výkonu vazby.

Vážený pane generální řediteli, žádám o Vaše vyjádření k této věci ve lhůtě **30 dnů** od doručení tohoto dopisu.

S pozdravem

Mgr. Anna Šabatová, Ph.D., v. r.
veřejná ochránkyně práv
(dopis je opatřen elektronickým podpisem)